

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

תוכן עניינים

- 2..... פרק חמישי השוכרת את הפועל
- א. השוכר את הפועל לעשות עמו ביין נסךשכרו אסור ... לעשות עמו מלאכה אחרת ... שכרו מותר השוכר את החמור ... שכרה אסור ... לישב עליה אף על פי שהניח ... לגינו עליה שכרה מותר 2.....
- ב. הרי ערלה וכלאי הכרם דאסורין בהנאה ותנן מכרן וקידש בדמיהן מקודשת 4....
- ג. שביעית דתופס' את דמיה 5.....
- ד. האומר לפועל הילך דינר זה לקוט לי בו ירק היום שכרו אסור לקוט לי ירק היום שכרו מותר 7.....
- ה. קנס הוא שקנסו חכמים ... וביין נסך 7.....
- ו. החמרין שהיו עושין מלאכה בפירות שביעית שברן שביעית 8.....
- ז. פורע חובו מפירות שביעית והתורה אמרה לאכלה ולא לסחורה 8.....
- ח. לא יאמר אדם לחבירו העלה לי פירות הללו לירושלים לחלק אבל אומר לו העלם לאוכלם ולשתותם בירושלים ונותנין זה לזה מתנה של חנם 9.....
- ט. פועל דלא נפיש אנריה לא קנסוהו רבנן חמרין דנפיש אנריהו קנסו רבנן בהו 10
- י. דאנר ארביה לסתם יינן יהבו ליה חיטי באגרא ... זיל קלינהו וקברינהו בי קברי ... בדרינהו אתו בהו לידי תקלה וליקלינהו וליבדרינהו דלמא מזבלי בהו 11
- יא. אחד אבן שנסקל בה ואחד עץ שנתלה עליו ואחד סייף שנהרג בו ואחד סודר שנחנק בו כולם נקברים עמו 12.....
- יב. דבי רבי ינאי יזפי פירי שביעית מעניים ופרעו להו בשמינית ... יאות הן עבדין 12

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

דף סב.

פרק חמישי השוכרת את הפועל

**א. השוכר את הפועל לעשות עמו ביין נסךשכרו אסור ...
לעשות עמו מלאכה אחרת ... שכרו מותר השוכר את
החמור ... שכרה אסור ... לישב עליה אף על פי שהניח ...
לגינו עליה שכרה מותר**

כשם שאסור¹ מדרבנן למכור סתם יינם וליהנות בו, כך² אסור להשתכר בו. לפיכך ישראל שנשכר לגוי לעשות לו מלאכה אפילו בסתם יינם, או ששכר לו חמורו או ספינתו להוליך בו אפילו סתם יינם, או מרתיפו להניחו בו שכרו אסור בהנאה, ואם עבר ונטל ממנו מעות בשכרו שוחק וזורה לרוח ומטיל לים³.

ואם נתן לו פירות יוליקם לים המלח או ישרפם ויקבור העפר בבית הקברות, כדי שלא יבא שום אדם ליהנות ממנו⁴. ולא סגי שיפזר אותה בבית הקברות בלא קבורה⁵.

¹ שו"ע ונו"כ קלג א

² כלומר דלית בדקס"ד מעיקרא דש"ס ר"פ בתרא דעבודת כוכבים דהוי בעי למימר דיי"ג דמי לשביעית שמכירה אסור ושכרו מותר אלא לא דמי לשביעית אלא משום קנס החמירו ביי"ג דשכרו ג"כ אסור כדמסיק ש"ס התם וזה פשוט ודלא כהב"ח שנדחק מאד בביאור הש"ס ומתוך כך פי' דאם נטל שכרו קודם המלאכה שכרו מותר לאחרים. ש"ך שם א

³ סתם ים משמע כל ים ואין צריכין ים המלח כמו דצריך גבי פירות לפי שהפירות הם בעין ובסתם ים הולכין ספינות ושמא ימצאם אחד ויהנה מהם. ט"ז שם ב

⁴ דבלאו הכי אין נהנין מבית הקברות כמו שיתבאר בעזה"י [סי' שסד]

⁵ ובב" ובלבוש כתבו דיש לחוש שמא יבא אחד ויטול אותה אפר לזבל בה במקום אחר, אבל כשהיא מכוסה בעפר דלא הוי לזבול, לא מסקי אדעתיהו שיש תחתיו אפר לזבל בה, ואפילו אם יפגעו בו בהפכם איזו קבר, כיון שרואין אותו קבור ידעו דמאיסורי הנאה הוא, דאפר אינו חשוב לומר בו איניש נגב וקבר הכא כדאמרינן בחטין גופייהו. ועיין ט"ז שם ב שכתב ותמוה לי למה לא כתב כמו שכתבו התוס' שם דיבור המתחיל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ואפילו לקח קרקע בשכרו או בהמה דבר שאינו נאסר בהשתחוה להן ועבדן,
אפילו הכי אם קבלן בשכרו החמירו לאוסרם בהנאה.

ובזמן הזה⁶ מקילין לענין היתר הנאה מסתם יינם, ולכן אין להחמיר באלו
הדינים רק ביין נסך גמור⁷. אולם לכתחלה ודאי אין להשכיר עצמו או ביתו
וכליו לסתם יינם⁸. וי"א שאסור להשכיר מרתף שלו לעובד כוכבים להשים
בו יין נסך ואין חילוק בין בזמן הזה לזמן חכמי התלמוד אלא לענין ליקח יין
נסך בחובו, ולמזוג לעובד כוכבים יין נסך אסור, אבל מיין שלנו מותר למזוג
להם⁹.

השכיר לו חמורו לרכוב עליו¹⁰, אף על פי שהניח גם לגינו של יין נסך עליו,
או שהשכיר לו ספינתו להוליך בה סחורתו, אף על פי שנותן בה גם מאכליו
ומשקיו שכרו מותר, כיון שעיקר השכירות לא היה בשביל היין נסך, ואם
לא היה מניח עליו היין נסך לא היה מנכה לו משכרו כלום¹¹, הרי לא נהנה
כלום מן היין נסך¹².

ולקבריהו כו' וז"ל ונראה שצריך לקוברן מעט בעומק פן יבוא לחטט אחריהם ולאחר שנעשה עפרא אין לחוש
שמא יקחם לזבל דאין דרך לחטט אחר הקברים משום זבל עד כאן לשונו נ"ל פירוש דבריהם דמתחלה אמר
פן יבא לחטט אחריהם דהאפר עצמו יש בו צורך לכמה דברים וע"כ חשו שמא יבא ליקח האפר לאיזה דבר
ואחר כך הוקשה להם דהא יש לחוש שמא יקח מן העפר אפילו כשהוא בעומק והיינו לאחר שנעשה עפר דאלו
כל זמן שהוא אפר אינו מצמיח כמ"ש בסימן כ"ח ע"כ כתבו התוספות דלאחר שנעשה עפר דהיינו כשמונח
זמן רב שב הכל לעפר ואז מצמיח ויקחם לזבל לזה תירצו כיון שמונחת בבי קברי אין דרך לחטט בקברים
פירוש במקום קברים אחר הזבל משא"כ אם הי' מונח במקו' אחר שפיר יש לחוש שמא יקח ממנו לזבל כנ"ל
פירוש דבריהם.

⁶ רמ"א שם

⁷ ועי' בשו"ת זרע אמת חלק ב' סי' מ"א שהאריך טובא בזה ולדינא העלה דאין להתיר סתם יינם אף בזה"ז
בהנאה אלא במקום הפ"מ דוקא אבל לא לכתחלה ואף שקצת בני אדם נוהגין להקל ולהתיר גם לכתחלה ואין
כח בדינינו למחות כיון שיש להם על מי לסמוך הרשב"ם ודעמיה שמתירין אף לכתחלה מ"מ הירא את דבר ה'
לא יסמוך על היתר זה נגד דעת המחמירים אלא במקום הפסד דוקא. דרכ"ת ג

⁸ ש"ך ד

⁹ ט"ז ג מתשובת מהר"ם פדווא"ה סי' ע"ו שמביא הגהות מרדכי

¹⁰ שו"ע ונו"כ שם ג

¹¹ לבוש וט"ז שם ד

¹² אף על גב דמן הדין יכול להניח עליו לגינו אפ"ה הואיל שאם לא הניח עליו לגינו אינו יכול לומר לו נכה לי
משכר הלגין הרי הוא כאלו לא שכרו לכך. ש"ך שם ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ב. הרי ערלה וכלאי הכרם דאסורין בהנאה ותנן מוכרן וקידש

בדמיהן מקודשת

כבר התבאר במסכת נדרים דף מז: ובמסכת קידושין דף נו: ולעיל דף נד: שהמקדש באיסורי הנאה דאורייתא לגמרי¹³ כגון ערלה¹⁴ או בחמץ גמור בשעות דאורייתא¹⁵ מכיון שאין בהם ממש כלל, וכחרס בעלמא חשובין, אינה מקודשת, שאין בהן שוה פרוטה מן התורה.

עבר ומכר¹⁶ אפילו איסורי הנאה דאורייתא, וקידש בדמיהם בדיעבד מקודשת, שאין האיסור תופש דמיו והדמים אינם אסורים בהנאה. אבל לכתחילה המעות אסורות לו, ואסור לקדש בהם¹⁷.

וזהו דוקא כשמכרם לגוי או לישראל, וידע הלוקח שהם איסורי הנאה, ואעפ"כ לקחן הרי המעות מתנה¹⁸, לפיכך מקודשת.

אבל אם מכרם לישראל ולא ידע הלוקח שהם איסורי הנאה ולקח המוכר דמיהם וקדש בהן אשה, הרי המוכר לא חל שהרי זה מקח טעות, ויש להסתפק במעות הללו

¹³ שו"ע וזנו"כ אבהע"ז כח כא ואם הוא באיסורי דרבנן שאין להם עיקר מן התורה מקודשת וביש להם עיקר חיישי לקידושין עיי"ש.

¹⁴ כתב הריטב"א ס"פ האיש מקדש (ס"ל) (ז"ל) ואף על גב דחולה שאין בו סכנה מותר בו שלא כדרך הנאתו מכל מקום אסור הוא למוכרו לחולה זה וליטול ממנו דמים תדע דהא כדרך הנאתו מותר לחולה שיש בו סכנה ואפ"ה אסור לו למוכרו בדמים דא"כ נמצא נהנה באיסורי הנאה של תורה אלא ודאי אסור למוכרו וכיון דכן לא חשוב ממונא כלל ואפ"י היא חולה שראוי ליהנות בו אינה מקודשת דלאו ממונא יהיב לה אא"כ אומר לה הרי את מקודשת לי באותה הנאה שיש לך שנתתי לך דבר שתתראי בו ויש באותו הנאה שו"פ עכ"ל. ועיין אבני"מ שם נה נו

¹⁵ ועיין ח"מ לט וב"ש נג נד שתליא באם ידעה באיסורו או לאו שאם ידעה וחשבה שתוכל ליהנות באפרו א"כ יש לחשוש לקידושין דילמא חמץ הוי מהנשרפין וכדעת ר' יהודה עיי"ש.

¹⁶ שו"ע וזנו"כ שם ב

¹⁷ ב"ש שם נו ועיין אבני מילואים שם ס שהביא שבמשנה למלך פ"ה מאישות (ה"א) כתב דלשימת רש"י ודאי לכתחלה אסור לקדש בדמיהן וכדאי' בגדרים פ' השותפין (מו, ב) הגי מילי לכתחלה אבל בדיעבד שפיר דמי אלא היכא דעבר וקידש דהי' ראוי לומר שיהזור ויקדשנה כי היכא דלא להתהני מקידושין ע"י הדמים דאסורין למחליף בזה הוא דמחלק רש"י בין קידושי אשה לשאר הנאות וכמ"ש תוס' (חולין ד, ב והרא"ש) ספ"ב דקידושין או משום דלא אסרו ליקח בעד הדמים אלא פירות וכלים שהוא הנאה הניכרת אבל הנאת אשה אינו ניכר או משום מצות פ"ו ע"ש. ועיי"ש שפלפל בהא דאמרינן מצות לאו ליהנו' נתנו אם היינו דוקא בדיעבד אבל לכתחלה מיהא אסור או לאו.

¹⁸ וצריך ישוב מ"ש מהכיר שהשדה שלקח מראובן שאינו שלו דקי"ל המעות פקדון כמ"ש בש"ס ובה"ה ולא מתנה אלא המקדש אחותו דקי"ל המעות מתנה כיון שהיא אחותו מסתמ' במתנה נתן לה אבל אם נתן לאחר אינו נתן במתנה ולמה ס"ל הרא"ש כאן דנתן במתנה. ב"ש שם נח ועיין בהמקנה שם ובאבני"מ סב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת עבודה זרה

אם הם כמו גזל בידו והמקדש בגזל אינה מקודשת, או אם כהלואה בידו כיון שהלוקח נתנן לו להוציאם וכשיודע לו חייב לשלם מביתו והרי הם קידושין גמורין, לפיכך היא ספק מקודשת וצריכה גט¹⁹.

וכל זה דוקא בשאר איסורי הנאה דאורייתא, אבל אם מכר הישראל עבודה זרה קי"ל שאיסור עבודה זרה תופש דמיה²⁰, ואפילו מכרה לגוי אינה מקודשת בדמיה, שגם דמיה אסורים בהנאה.

ג. שביעית דתופס את דמיה

כבר התבאר במסכת סוכה דף מ: ובמסכת קידושין דף נח. ולעיל דף נד: שחומר בשביעית מבהקדש²¹, שהפודה את ההקדש יצא הקדש לחולין ויתפשו הדמים תחתיו, והשביעית אינה כן, אלא המוכר פירות שביעית יתפשו הדמים²² ויעשו כפירות שביעית, והפירות עצמן לא נתחללו ונעשו כפירות שאר שנים, אלא נשארים בקדושתם, שנאמר בה (ויקרא כה פסוק יב) תִּהְיֶה בְּהוֹיִתָּהּ תֵּהֵא לְעוֹלָם, ולפי שנקראת קֶדֶשׁ (שם) תופשת דמיה, נמצאת אומר האחרון נתפש בשביעית, והפרי עצמו הוא כמו שהיה.

המעות או הפירות שנתפסו בקדושת שביעית ומקבל דין אותן הפירות שמכר.

ולכן אם החליף יין שביעית בשמן חולין, אין מדליקין בשמן ואין סכין בו כמו שאין מדליקין וסכין ביין. וכן אם החליף שמן שביעית ביין חולין אין מדליקין וסכין ביין

¹⁹ והרא"ש הר"ן כתבו אפילו לא ידע וי"ל דהוי כהלואה בידו כיון דדרך מקח וממכר בא לידו וכתב בב"ה דברי טעם הם. ב"ש שם נט. ועיין אבנ"מ שם סג ודבר זה כבר במחלוקת שנוי בתוס' ר"פ המוכר פירות (צב, ב, ד"ה אי) גבי מקח טעות מה הוא אותן הדמים ביד המוכר אם דין פקדון וא"כ אי ליתנהו להני זוזי ביד המוכר אין צריך ליתן מעות אפי' אית' זוזי אלא כדין מזיק ודינו במיטב, או דין בע"ח יש לו וצריך ליתן מעות היכא דאית ל' ע"ש והיינו נמי ספיקא דרא"ש ור"ן אם דינו כהלואה, ולדינא כבר כבר הרמ"א להלכה בח"מ סי' רל"ב (סכ"ג) בפשיטות דכל היכא דהוי מקח טעות ה"ל בע"ח ע"ש וא"כ ה"נ אם לא ידע הלוקח ה"ל מעות הלואה.

²⁰ אע"ג דגם שביעית תופס דמיו הא קי"ל דאפילו בפירות שביעית עצמן מקודשת כדאי בקידושין דף נ"ב ע"א. ח"מ שם מב

²¹ רמב"ם שם ודרך אמונה שם הלכה ו

²² ויש להסתפק אם פחות מש"פ נתפס בקדושת שביעית ובפנ"י הוכיח מהתוס' בסוכה שהמוכר פירות שביעית אף שלאכילה אין שוין כ"כ רק בעבור המצוה כמו אתרוג כל הדמים נתפסין בקדו"ש והפנ"י פקפק ע"ז.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

שאסור להדליק ולסוך ביין אף שבא מכח שמן. ואם החליף אוכלי אדם באוכלי בהמה, אין עושין מהן רפאוה כמו אוכלי אדם כנ"ל.

ואפשר²³ שאם מכר ספיחין איסור ספיחין חל גם על הדמים, ואף אם אין לו זכיה בספיחין מ"מ אם מכר נתפסין הדמים.

דעת מהרי"ט²⁴ דאע"ג דיש קדושת שביעית בפירות גוי מ"מ אם הגוי מכר פירות שביעית אין הדמים נתפסין בקדושה ודעת הרש"ס²⁵ שנתפסין. ובחזו"א²⁶ מסופק בזה, אבל גוי שמכר לגוי בודאי אין הדמים נתפסין.

ישראל שלקח מגוי פירותיו של הגוי אין הדמים נתפסין אבל אם קונה פירות גוי אצל ישראל הדמים נתפסין, וסתם מטבעות אין חוששין להם שמא הן דמי שביעית שהולכין אחר הרוב.

כיצד נתפס – לקח בפירות שביעית או בדמיהן²⁷ בשר או ביצים או שאר מאכלים²⁸. נעשה הבשר כאותן הפירות ואוכלו כפירות שביעית, וצריך לבער אותן בשעת ביעור השביעית, כשיגיע זמן הביעור של אותן הפירות שמכר.

לקח באותו בשר או בדמיו כלומר שמכר הבשר ונטל מעות ובהמעות לקח הגים, יצא הבשר ונתפשו הדגים, בקדושת שביעית של הבשר ודינן כמותן. לקח בדגים או בדמיהן שמן, יצאו הדגים ונתפש שמן, לקח בשמן או בדמיו דבש יצא שמן ונתפש דבש, וצריך לבער הפירות הראשונות עם הדבש האחרון, כדרך שמבערין פירות שביעית, בזמן הביעור של הפירות הראשונים וכן אפי' עד אלף ואין עושין משניהם רפואה ולא מפסידין אותן כשאר פירות שביעית. אפי' באופן שהפירות השניים היו מותרין בזה, כגון החליף יין בשמן, אין מדליקין בהשמן כיון שאצל היין נחשב זה להפסד, מקבל השמן דין היין.

²³ חזו"א שם סי' י' סק"ז

²⁴ ח"א סי' מ"ג

²⁵ רבינו שלמה סירליאו ועיין חזו"א שביעית סי' כ"ה סק"ד וכ"ד השל"ה בשער האותיות

²⁶ סי' י' סק"ד

²⁷ שאם מכר הפירות במעות נתפסין המעות בקדושת הפירות וכשקנה מהן בשר נעשה הבשר כקדושת הפירות ויצאו המעות לחולין

²⁸ אבל דבר שאינו מאכל כגון כלי וכיו"ב אסור לקנות מדמי שביעית הוין ממעות שיכול לחלל עליהן וכנ"ל דמעות הוי כפירות כיון שקונין בהן כל דבר. ירו' פאה פ"ז ה"ז וכ"כ בחזו"א סי' כ"ז בסדר השביעית אות ו' עי' חזו"א סי' י"ג סק"ג וסי' י"ד סק"ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ד. האומר לפועל הילך דינר זה לקוט לי בו ירק היום שכרו אסור לקוט לי ירק היום שכרו מותר

האומר לפועל²⁹ הא לך כסף זה ולקט לי ירק מהירקות³⁰ שאינן אסורין משום ספיחין, היום, שכרו מותר ואפי' לא הראה לו את הירק אלא שלחו לחפש, ואינו כדמי שביעית, לפי³¹ שאינו כקונה ממנו שלא אמר לו לקט לי בו אלא כמחליף זה בזה, לפי שירקות שדה מצויים והוי כנותן לו מתנה, ומוציאו בכל מה שירצה, ולא קנסו הפועל³² להיות שכרו כדמי שביעית³³.

ואם אמר לו לקט לי בו היום ירק, שמשמע שנותן לו זה בשכר הפירות שביעית, ה"ז כדמי שביעית³⁴, ול דיני שביעית יש לו כדין כל דמי שביעית, ואינו מוציאו אלא באכילה ושתייה כפירות שביעית.

ודוקא לפועל³⁵ א' אבל להרבה פועלים אסור לשכור אפי' במקום שאין בו משום סחורה כגון שמלקט לעצמו.

ה. קנס הוא שקנסו חכמים ... וביין נסך

כבר ביארנו³⁶ שכל דבר שהוא אסור בהנייה אם עבר ומכרו דמיו מותרין חוץ מעכו"ם ומשמישה ותקרובת שלה ויין שנתנסך לה, והחמירו חכמים

²⁹ רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ו הלכה יב

³⁰ כסף משנה ושנו"א וכ"כ הרמב"ן בפ' בהר

³¹ רבנו בפיה"מ וכדמשמע בירו', ובר"ש בשם הירו' וכ"ה במאירי כאן פירשו משום דהוי כמשלם לו שכר רגליו שהולך להביאם ולא שכר הפירות

³² ואפי' לקט ע"י הפועל כל היום שהוא כדרך האוספין והפועל לוקט בשדה של בעה"ב שעשה איסור מ"מ בדיעבד לא קנסו על שכרו. חזו"א שביעית סי' י"ג סק"ט וכ"כ בתו' אנשי שם פ"ח מ"ד

³³ ובירו' לגי' הגר"א ופירושו אם לא הבטיח לו בהדיא שיביא לו רק א"ל אפשר שאני אתן לך הוי כפורע חובו ואסור

³⁴ ועיין בחזו"א שם טז שיל"ע למה קדוש בקדו"ש אפי' לא הוציאו עד שנתן לו הירק הרי כבר קנה האיסור בהלואה וכשנותן הירק לבעה"ב פורע חובו מפירות שביעית ועיי"ש יד ס"ק ה שאפשר כיון שנתן לו ע"מ לשלם מיד החמירו לחושבו כאילו הוא דמי שביעית לגמרי

³⁵ דרך אמונה שם צח מהחזו"א

³⁶ רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק יג הלכה טו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת עבודה זרה

בסתם יינם להיות דמיו אסורין כדמי יין שנתנסך לעכו"ם לפיכך עכו"ם ששכר את ישראל לעשות עמו ביין שכרו אסור כמו שהתבאר.

ו. החמרין שהיו עושין מלאכה בפירות שביעית שחרן שביעית

החמרים שמוכרים פירות על חמוריהם וה"ה³⁷ הכתפים והגמלים והספנים, העושים³⁸ בפירות שביעית מלאכת שביעית האסורה³⁹, כגון שהביאו יותר מדאי⁴⁰, הרי שחרן כדמי שביעית, ודבר זה קנס להם.

ז. פורע חובו מפירות שביעית והתורה אמרה לאכלה ולא לסחורה

אין עושין⁴¹ סחורה בפירות שביעית ואפי' במאכל בהמה⁴², דרשי' (ויקר כה ו) לאכלה ולא לסחורה⁴³, ואף על פי שהפירות⁴⁴ ישארו בקדושתן ואין מחללן, וכן בדמי שביעית אסור לעשות סחורה אף על פי שהדמים ישארו בקדושתן ואין מחללן, ואסור גם ללוקח לקנות ממי שעובר על איסור

³⁷ תוספתא שביעית פ"ו הי"ח וירוי' שביעית פ"ח ה"ו

³⁸ רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ו הלכה יג

³⁹ בתוס' כאן עמ' וכ"ה בתוס' ר"י מפריש שם דאפי' במלאכה המותרת דכיון שמרויחין הרבה הוי כסחורה בפירות שביעית ועוד בראב"ד וכ"כ המאירי שלא ירגילו עצמן בכך ויבואו לעשות בהן סחורה, אבל רוב הראשונים (רמב"ן והרשב"א והריטב"א והר"ן) הסכימו לדעת רבנו:

⁴⁰ דהיינו שאסף לביתו הכל ע"י החמרים וכמש"כ רבנו בפ"ד הכ"ד חזו"א שביעית סי' י"ג סקי"ט. וברמב"ן והביאוהו הרשב"א וריטב"א פי' שהביאו פירות שביעית אחר הביעור

⁴¹ רמב"ם שם פרק ו הלכה א

⁴² שע"צ בבית אדם פי"ז אות ג' דלא ככ"מ פ"ה ה"ב.

⁴³ הרמב"ן סה"מ מובא במל"מ כאן חשבה בין מ"ע וכ"נ בתוס' סוכה מ' ב' ד"ה אבקה וברש"י ותוס' קדושין כ' א' והעובר ע"ז עובר על לאו הבא מכלל עשה

⁴⁴ חזו"א שביעית סי' י"ג סקי"ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

סחורה⁴⁵, ומ"מ אין הפירות⁴⁶ נאסרין באכילה אף אם המוכר עבר על איסור סחורה או שעשה במשקל וכה"ג.

ובדיעבד⁴⁷ אם מכר פירות שביעית שלא כדין המקח קיים וכן אסור לקדש אשה בפירות שביעית דהוי כסחורה ואם קידשה מקודשת ויש מתירין⁴⁸ באשה גם לכתחלה. וסוחרי שביעית אינן רואין סימן ברכה לעולם⁴⁹, ונפסלין לעדות⁵⁰.

ואם רצה למכור מעט מפירות שביעית כשיעור שאדם מכין בביתו לתשמיש בני ביתו לימים מועטים, מוכר, ואותן הדמים הרי הן כפירות שביעית שהשביעית תופסת את דמיה, וילקח בהן מאכל אפי' מים ומלח, ויאכל בקדושת שביעית, ואותו הפרי הנמכר הרי הוא בקדושתו כשהיה. ואם לקח בהקפה ואח"כ שילם לו הדמים הרי הדמים חולין.

דף סב:

ח. לא יאמר אדם לחבירו העלה לי פירות הללו לירושלים לחלק אבל אומר לו העלם לאוכלם ולשתותם בירושלים ונותנין זה לזה מתנה של חנם

לא יאמר אדם⁵¹ לחבירו העל פירות אלו של מעשר שני לירושלים ומול מהן חלקך ואפילו שלא אמר לו בהדיא שמשלם לו עבור העלאתו אלא אומר לו סתם העל לי את הפירות האלו לחלק או שיתן לו שלישי או רביעי בשכרו,

⁴⁵ עיי' בהז"א סי' כ"ו סדר השביעית אות ה' גם העידו בשם מרן שנסאל אם יש היום הקנס שלא לקנות מחשוד (ע"ל פ"ח הי"ד) והשיב דאף אם נימא דלא חל הקנס מ"מ הקונה עובר בזה שמשתתף באיסור סחורה או משום לפני עור ומורה (שליט"א) זצ"ל כתב בתשובה דאיסור סחורה אם חל גם על הקונה פליגי בזה רבוותא הנובי"ק אה"ע סי' ע"ז סובר בפשיטות דאין איסור על הלוקח ומאידך המקנה קדושין נ"ב פשיטא לי' דאין שום הבדל בין המוכר ללוקח וכ"ד הגאון מהרי"ץ הלוי ז"ל בנו"ב. ציון הלכה שם יב

⁴⁶ סדר השביעית שהדפוס ר"ז שפירא ז"ל אות ז'

⁴⁷ תוס' קדושין נ"ב א' ד"ה המקדש וכ"ה בירו' פ"ח דשביעית ה"א

⁴⁸ תו' כאן ד"ה נמצא בתי' א'

⁴⁹ תוספתא בכורים פ"ב ה"י לגירסתנו וכ"ה בדא"ר פ"ב ע"ש בגי' הגר"א

⁵⁰ מבואר בהז"מ סי' ל"ד סמ"ז ל"ב ע"ש הפרטים בזה

⁵¹ רמב"ם הלכות מעשר שני ונמטע רבעי פרק ג הלכה כב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

שנמצא זה כנוטל שכר ממע"ש על הבאתו לירושלים. והרי הוא כפורע חובו ממע"ש⁵².

אבל אומר לו העלם שנאכלם ושנשתם בירושלים. שלשון זה⁵³ לא משמע כ"כ שמשלם לו עבור ההעלאה והקילו בזה, אבל אם⁵⁴ אמר לו שתאכל ותשתה אסור.

ואם אחר שהעלם לירושלים הסתפקו חכמים⁵⁵ אם מותר לומר לו מול אתה חלקך ואני חלקי עוד הסתפקו⁵⁶ אם מותר לומר לו העל לי חבית יין ואנו אוכלין שם חבית של שמן שאולי זה דומה יותר למשלם לו עבור ההעלאה

ט. פועל דלא נפיש אנריה לא קנסוהו רבנן חמרינ דנפיש

אנרייהו קנסו רבנן בהו

מה שהתבאר שהחמרים שמוכרים פירות על חמוריהם העושים⁵⁷ בפירות שביעית מלאכת שביעית האסורה קנסו אותם ששכרן כדמי שביעית, ומפני מה קנסו בשכר החמרים ולא קנסו בשכר הפועל הנזכר לעיל, מפני ששכרו מעט לא קנסו בו משום כדי חייו⁵⁸.

⁵² ואף על גב דאמרי' בירו' ריש מע"ש שאם בתחלה נתחייב מעות מע"ש מותר לפרוע חובו ממע"ש ה"מ במוכר לו פירות מע"ש להתחלל אבל אם משלם לו עבור המירחא אסור שאין זה תשלומין עבור המע"ש ורבנן בפיה"מ פ' משום שהחייב להעלותו בעצמו וכונתו להירו' ריש מע"ש דאפי' לר"י דממון הדיוט אסור למוכרו כדי שיהו הכל זקוקין לעלות לירושלים וכאן הוי כמכירה וכ"כ תוס' בע"ז שם דהוי כמכירה. ציון ההלכה שם רנב

⁵³ עי' ירו' רפ"ג דמע"ש ועי' רדב"ז והראב"ד בע"ז ס"ב פ' דעיקר החילוק משום דברי שא קוצב לו כמה יתן לו ובסיפא אין פוסק כמה ולכן לא מחזי כמקח וממכר וכפורע חובו אלא כשותף ע"ש. שם רנג

⁵⁴ דרך אמונה שם קפט ממשנה ראשונה

⁵⁵ בירושלמי פ"ג דמע"ש ה"א

⁵⁶ שם

⁵⁷ רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ו הלכה יג

⁵⁸ ולא רצו להחמיר עליו ביותר דמדינא אין השכר נאסר כיון שאין משלמין עבור הפירות רק עבור ההבאה וכנ"ל ה"ב ורק משום קנס אסרוהו ובפועל שרווחו מועט לא החמירו בזה אבל חמר מרויחים הרבה ולכן קנסום

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת עבודה זרה

**י. דאגר ארביה לסתם יינן יהבו ליה חיטי באגרא ... זיל
קלינהו וקברינהו בי קברי ... בדרינהו אתו בהו לידי תקלה
וליקלינהו וליבדרינהו דלמא מזבלי בהו**

ישראל שנשכר לגוי לעשות לו מלאכה בסתם יינם שהתבאר ששכרו אסור בהנאה, אם נתן לו פירות יוליכם לים המלח או ישרפם ויקבור העפר בבית הקברות, כדי שלא יבא שום אדם ליהנות ממנו⁵⁹. ולא סגי שיפור אותה בבית הקברות בלא קבורה⁶⁰.

ואפילו לקח קרקע בשכרו או בהמה דבר שאינו נאסר בהשתחוה להן ועבדן, אפילו הכי אם קבלן בשכרו החמירו לאוסרם בהנאה.

ובכבר התבאר זמן הזה⁶¹ מקילין לענין היתר הנאה מסתם יינם, ולכן אין להחמיר באלו הדינים רק ביין נסך גמור⁶². אולם לכתחלה ודאי אין להשכיר עצמו או ביתו וכליו לסתם יינם⁶³.

⁵⁹ דבלאו הכי אין נהנין מבית הקברות כמו שיתבאר בעזה"י [סי' שסד]

⁶⁰ ובב" ובלבוש כתבו דיש לחוש שמא יבא אחד ויטול אותה אפר לזבל בה במקום אחר, אבל כשהיא מכוסה בעפר דלא חזי לזבולי, לא מסקי אדעתיהו שיש תחתיו אפר לזבל בה, ואפילו אם יפגעו בו בהפכם איזו קבר, כיון שרואין אותו קבור ידעו דמאיסורי הנאה הוא, דאפר אינו חשוב לומר בו איניש נגב וקבר הכא כדאמרין בחטין גופיהו. ועיין ש"ז שם ב שכתב ותמוה לי למה לא כתב כמו שכתבו התוס' שם דיבור המתחיל ולקברינהו כו' וז"ל ונראה שצריך לקוברן מעט בעומק פן יבוא לחטט אחריהם ולאחר שנעשה עפרא אין לחוש שמא יקחם לזבל דאין דרך לחטט אחר הקברים משום זבל עד כאן לשונו נ"ל פירוש דבריהם דמתחלה אמר פן יבא לחטט אחריהם דהאפר עצמו יש בו צורך לכמה דברים וע"כ חשו שמא יבא ליקח האפר לאיזה דבר ואחר כך הוקשה להם דהא יש לחוש שמא יקח מן העפר אפילו כשהוא בעומק והיינו לאחר שנעשה עפר דאלו כל זמן שהוא אפר אינו מצמיח כמ"ש בסימן כ"ח ע"כ כתבו התוספות דלאחר שנעשה עפר דהיינו כשמונח זמן רב שב הכל לעפר ואז מצמיח ויקחם לזבל לזה תירצו כיון שמונחת בכי קברי אין דרך לחטט בקברים פירוש במקום קברים אחר הזבל משא"כ אם הי' מונח במקו' אחר שפיר יש לחוש שמא יקח ממנו לזבל כנ"ל פירוש דבריהם.

⁶¹ רמ"א שם

⁶² ועי' בשו"ת זרע אמת חלק ב' סי' מ"א שהאריך טובא בזה ולדינא העלה דאין להתיר סתם יינם אף בזה"ז בהנאה אלא במקום הפ"מ דוקא אבל לא לכתחלה ואף שקצת בני אדם נוהגין להקל ולהתיר גם לכתחלה ואין כח בדינינו למחות כיון שיש להם על מי לסמוך הרשב"ם ודעמיה שמתירין אף לכתחלה מ"מ הירא את דבר ה' לא יסמוך על היתר זה נגד דעת המחמירים אלא במקום הפסד דוקא. דרכ"ת ג

⁶³ ש"ך ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ג 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

יא. אחד אבן שנסקל בה ואחד עץ שנתלה עליו ואחד סייף שנהרג בו ואחד סודר שנחנק בו כולם נקברים עמו

כבר התבאר במסכת סנהדרין דף מה: שיש מחייבי מיתות בית דין שמצות עשה לתלותם לאחר הריגתם, כמבואר להלן, ואין תולין על אילן המחובר⁶⁴ לקרקע⁶⁵, אלא על התלוש כדי שלא יהא מחוסר קציצה, שהעץ שנתלה עליו נקבר עמו, שלא יהא לו זכרון רע ויאמרו זה העץ שנתלה עליו פלוני, וכן האבן שנסקל בה והסייף שנהרג בו הנהרג, והסודרין⁶⁶ שחונקין בהן הכל נקברין בתפישת הנהרג, בתוך ארבע אמות⁶⁷ אבל לא בקבר עצמו.

יב. דני רבי ינאי יזפי פירי שביעית מעניים ופרעו להו בשמינית ... יאות הן עבדין

גבאי קופה⁶⁸ בשביעית לא יהיו מדקדקין בחצרות של אוכלי שביעית, לדלג עליהן כדי שלא יקחו ויאכילו לעניים פירות שביעית, ואפי' כל העיר כולה של אוכלי שביעית יכולין לגבות מהן לעניים.

ואם נתנו להן פת מותרת באכילה ואפי' אם ידוע שהבעה"ב חשוד לזרוע לא אמרי' דחשוד לאכול ספיחין ולכן אינו חשוד ליתן לעניים צדקה מספיחין, שלא נחשדו ישראל להיות נותנין אלא או מעות שביעית או ביצים הנלקחות בדמי שביעית⁶⁹.

⁶⁴ רמב"ם הלכות סנהדרין פרק טו הלכה ט

⁶⁵ ומדברי רבינו נראה דדוקא מחובר לקרקע ממעט אבל לא נעוץ ע"כ. וזה פשוט בדברי הרב שהרי כתב לעיל בסמוך משקעין את הקורה בארץ אלמא דנעוץ לא ממעט ודוק. פרי"ח במים חיים שם

⁶⁶ שינה רבינו לשון הגמרא (סנהדרין מ"ה ע"ב) וכתב הסודרין לשון רבים, מורה דגם סודרין שהיו חונקין את הנשרפין שיפתח פיו ג"כ היו קוברין, אף על גב דמיתתו לא היה בזה עפ"י הרוב.

⁶⁷ לח"מ מרש"י

⁶⁸ רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ח הלכה ב

⁶⁹ משמע דמעות או ביצים אסור ליטול מהם אבל בחזו"א כתב שביצים לאו דוקא אלא ר"ל חליפי שביעית מעות או שאר דברים דבזה מוזלזלים ומ"מ מותר לקבל מהן מעות ושאר דברים ולא חיישי' שמא חליפי שביעית היא דהולכין אחר הרוב ואף ששביעית אוסרת בכל שהוא מ"מ שפיר אמרי' כל דפריש מרובא פריש ומותר ליקח מהמעות אפי' קרדום ואין בו קדו"ש. דרך אמונה שם קמח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ומותר ללות מן העניים⁷⁰, פירות שביעית ומחזירין להן פירות⁷¹ בשנה שמינית. ואין נתפסין בקדושת שביעית כיון שהפירות שביעית אינם בעולם בשעה שנתן לו את פירות שמינית, וה"ה בשנה⁷² שביעית עצמה יכול לשלם לו אחר שכבר אכל פירות שביעית. וי"א⁷³ דאפי' אם עדיין ישנם בעולם כיון שמשכם אצלו קודם שיתן הדמים והכי קי"ל⁷⁴ שאם תחלה לוקח הפירות לרשותו והתשלום יזקוף עליו במלוה ואפי' אם פורע לו אחר כמה רגעים אין נתפס בקרו"ש אלא שחלות הקנין לא יהא תלוי בפריעת התשלום.

⁷⁰ אורחא דמילתא נקט דדרך העניים ללקט פירות שביעית כדכתיב ואכלו אביוני עמך ומש"כ רדב"ז דדוקא עניים צ"ע דלפי הטעמים בגמ' אין חילוק בין עניים לעשירים. דרך אמונה קמט וציון ההלכה רטו

⁷¹ ביש לו בבית פירות שאין בזה משום מלוה סאה בסאה א"נ ביצא השער. תוס' וראב"ד וריטב"א ובריטב"א כ' א"נ לפי דמיו היו משלמין ולא סאה בסאה

⁷² תוס' כאן ד"ה יאות בתי קמא

⁷³ תי' בתרא שם ומש"כ הר"י קורקוס דהרמב"ן בע"ז חולק ע"ז צ"ע דהרמב"ן מיירי לפי התי' בחנוני המקיפו אבל למסקנת הגמ' אין חילוק בזה מיהו ברמב"ן שם ס"ב ב' מבואר שחולק על התוס'. ציון ההלכה שם ריש קונטרס ה' שביעית שהדפוס ר"ז שפירא ז"ל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

